

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Стрімкий розвиток сучасних інформаційних систем і технологій впливає на цифровізацію світової економіки, особливо це стосується сегменту надання освітніх послуг. Поява новітніх технологій обробки та зберігання релевантної інформації призводить до зміни самих принципів функціонування інформаційних систем діяльності закладів вищої освіти. Саме тому використання сучасних інформаційних систем і технологій відіграє важливу роль у організації діяльності закладів вищої освіти як в Україні, так і у світі.

Дослідження цифровізації діяльності закладів вищої освіти здійснювалося такими вітчизняними та зарубіжними науковцями, як: О.Буйницька, Л.Варченко-Троценко, Б.Грицяк, Л.Гарник, М.Мазуркевич, К.Сімаков та інші. Однак, незважаючи на значну кількість напрацювань, питання щодо цифровізації діяльності закладів вищої освіти в умовах післявоєнного відновлення України потребують подальшого дослідження.

Для цього насамперед необхідно забезпечити високий рівень використання сучасних інформаційних систем і технологій у діяльності закладів вищої освіти в контексті інноваційного їх розвитку.

Так, «Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» в Україні передбачає: співпрацю між усіма учасниками інноваційного процесу, які сприяють інноваціям на всіх етапах створення і виведення інноваційного продукту на ринок, яка досягається шляхом здійснення програмних заходів за такими напрямками: створення сприятливого нормативно-правового поля для суб'єктів господарювання, що провадять інноваційну діяльність; розвиток інноваційної інфраструктури, методично-консалтингове забезпечення, розширення зв'язків вітчизняних науковців і винахідників з іноземними підприємствами; підвищення рівня спроможності, що реалізується як шляхом культурно-просвітницької діяльності, підвищення інноваційної культури, так і через освітню діяльність, спрямовану на забезпечення успішної кар'єри молоді після завершення навчання у закладах вищої освіти за одним з обраних напрямків: започаткування власної справи, робота на підприємстві, що відповідає сучасному технологічному рівню, або наукова (викладацька) робота [1].

Функціонування сфери інноваційної діяльності насамперед передбачає розвиток цифровізації економіки в Україні. «Концепція

розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки» визначає основною метою цифровізації - досягнення цифрової трансформації існуючих та створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні. Такий приріст є можливим лише тоді, коли ідеї, дії, ініціативи та програми, які стосуються цифровізації, будуть інтегровані, зокрема, в національні, регіональні, галузеві стратегії і програми розвитку [2].

«Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою» визначає бар'єри для розвитку цифровізації в Україні: відсутність національних (державних) програм, інфраструктур підтримки та стимулювання бізнесу до використання цифрових інструментів та рішень, а також розвитку інноваційного підприємництва; відсутність у країні бачення, стратегії та ініціатив цифровізації економіки та сфер життєдіяльності суспільства та країни в цілому; відсутність сталої системи культивування цифрових навичок та навичок інноваційного підприємництва на рівні середньої та вищої освіти, в секторах економіки та в суспільстві взагалі [3].

Напрями й пріоритети розвитку цифрової економіки повинні охопити всі суспільно значущі сфери: медицину, освіту, безпеку, екологію, економіку. Однією із стратегічних домінантів цифрової трансформації економіки є освіта (Student Accessibility, Teacher Accessibility; Administration) [4, с. 181].

«Цифрова адженда України –2020» розглядає основні завдання щодо цифрової грамотності та навичок у державному освітньому сегменті: аналіз ситуації - проведення незалежного якісного та кількісного дослідження щодо наявності цифрових навичок у різних груп населення, визначення критеріїв впливу чинників на розвиток цифрових навичок, головних перешкод до користування цифровими технологіями та конкретними інструментами; розробка якісного навчального контенту, перегляд та оновлення навчальних програм підвищення кваліфікації та підготовки державних службовців, освітян і безробітних; розробка та популяризація загальнодоступних онлайн- та офлайн-курсів з цифрової грамотності, у тому числі змішаного навчання для охоплення великої кількості представників різних категорій населення; вимірювання та сертифікація цифрових навичок - адаптація методології вимірювання та впровадження

незалежної сертифікації рівня цифрових навичок відповідно до потреб ринку праці; гармонізація нормативної бази; популяризація важливості цифрової грамотності серед громадян [5].

Провідна роль закладів вищої освіти – генерація, систематизація та розповсюдження знань, які формують ефективне середовище для науково-технічного прогресу і їх соціально-економічного розвитку. Успіх і визнання залежать від тобто спроможності керівництва ЗВО враховувати накопичені знання та вміння всього колективу, які є результатом об'єднання інтелектуального потенціалу усіх співробітників, а також масивів інформації на його інформаційних ресурсах, що сприяє оптимальному формуванню робочих груп, команд та учасників проектів за допомогою інноваційних технологій [6, с. 83-84; 7, с. 269].

Одними з перспективних освітніх технологій відповідно звіту NMC Horizon Report 2018 є аналітичні технології – відображення даних в режимі реального часу (відбувається збір та аналіз великих даних, можливість швидкого перегляду академічної успішності, рейтингів, стипендій, портфоліо студентів та викладачів, відкритої звітності тощо), що у свою чергу впливають на зміну концепції управлінської діяльності в закладах освіти; адаптивне навчання – пристосування контенту відповідно потреб учасників освітнього процесу (вони пов'язані з аналітичними технологіями, адже коригують освітню діяльність ЗВО відповідно отриманих аналітичних даних; штучний інтелект – підвищення ефективності діяльності [8; 9, с. 66].

При цифровізації діяльності закладів вищої освіти в умовах післявоєнного відновлення України необхідно приділити особливу увагу інформаційній та економічній безпеці, що базується на таких принципах: цілісність даних – захист від збоїв, що призводять до втрати інформації, а також захист від неавторизованого створення або знищення даних; конфіденційність даних; доступність даних для всіх авторизованих користувачів [10, с. 70]. Обліково-аналітичним забезпеченням економічної безпеки суб'єкта суспільного інтересу слід розуміти цілісну інформаційної системи стратегічного типу, що об'єднує методи та технології обліку, аналізу та контролю з метою генерування релевантної та достовірної інформації про внутрішні бізнес-процеси і зовнішнє середовище для оцінювання конкурентних переваг, превентивного управління ризиками та упередження загроз безпечній діяльності та сталому розвитку суб'єкта суспільного інтересу [11, с.91].

Отже, цифровізація діяльності закладів вищої освіти забезпечить не тільки покращення взаємодії суб'єктів освітнього процесу, що допоможе залучати більше абітурієнтів, але і суттєво підвищить якість управління навчальним процесом при наданні освітніх послуг в умовах післявоєнного відновлення України.

Список літератури

1. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>
3. Україна 2030E — країна з розвинутою цифровою економікою. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
4. Сімаков К. І. Особливості державного управління в умовах цифрової трансформації України / К.І.Сімаков, В.Г.Валіна, В.П.Лауніконіс, М.Ю.Будовій // Економічний вісник Донбасу : наук. журн / Гол. ред. Н. В. Трушкіна –Київ: 2021. - №1 (63). – С.179-185.
5. Цифрова адженда України –2020. («Цифровий порядок денний»–2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://ucco.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
6. Quality assurance in higher education institutions in ukraine 2016 through the prism of european guidelines and standards ESG 2015 / Edited by M. Mazurkiewicz - Wrocław University of Science and Technology, Publishing House: EXANTE, 2015. – 106 p.
7. Гарник Л. П. Оптимізація управління якістю освітніх послуг українських вишів шляхом запровадження CRM систем [Електронний ресурс] / Л. П. Гарник // Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи: зб. наук. пр. – Електрон. вид. – Київ; Львів; Бережани; Гомель, 2018. – Вип. 3. – С. 264-269.
8. Horizon Report, 2018. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://library.educause.edu/resources/2018/8/2018-nmc-horizon-report>
9. О. Буїнітська, Л. Варченко-Трошченко, і В. Нрытселиак, «Цифровізація закладу вищої освіти», OD, вип. 1 (28), с. 64–79, Бер 2020.
10. Бунда О. М. Інформаційна безпека системи бухгалтерського обліку у закладах вищої освіти / О. М. Бунда // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації» : тези доповідей, м. Київ, 8 жовтня 2021 року. – Київ : КНУТД, 2021. – С. 69-70. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18897>
11. Саюн А. О. Система інформаційного забезпечення управління публічною обліковою інформацією суб'єктів суспільного інтересу / А. О. Саюн // Матеріали II Міжн.наук.практ. конференції «Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації» : тези доповідей, м. Київ, 10. 11.2020 р. – Київ : КНУТД, 2020. – С. 90-91. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/16878>